

Hvor stor er Jordens Folkemængde?

Adolph Jensen

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/nto/nto_3rk-PDF/nto_3rk_0040_90102.pdf

pdf genereret den : 25-1-2006

MINDRE MEDDELELSER.

Hvor stor er Jordens Folkemængde?

Fra Arilds Tid har Bestemmelsen af vor Klodes Folketal været en Opgave, som Statistikere, Geografer, Statsmænd, Nationaløkonomer og mange andre har kastet sig over med stor Forkærlighed, uden at en tilfredsstillende Løsning endnu er naaet.

De Fremgangsmaader, der har været anvendt, omfatter hele Skalaen fra den rene Gætning til Nutidens eksakte Tællemetoder. Man kan trøstigt sige, at de Antydninger vedrørende Jordens Folkemængde, der er mere end 300 Aar gamle, er ganske værdiløse, og selv saa sent som i det 17. Aarhundrede, da man dog havde visse faste Støttepunkter at holde sig til, beroede Totalangivelserne i det væsentlige paa Manipulering af enkelte Data fra europæiske Lande, suppleret med en fantasifuld Udnyttelse af Rejsendes Skøn over fjerne Landes Udstrækning og Befolkningstæthed.

Det kan ikke undre, at de Resultater, man naaede til paa saa løst Grundlag, var stærkt afvigende indbyrdes. Naar *William Petty* saaledes i Tiden omkring 1780 angav hele Jordens Folketal til 320 Millioner, medens hans Samtidige *Riccioli* mente, at Tallet laa omkring 1000 Mill., er det klart, at denne „Statistik“ ikke kan gøre Krav paa synderlig Tiltro.

Andre Forskere mente at kunne regne sig til Resultatet, f. Eks. ved at gaa ud fra en Urbefolkning paa 8 Personer, som overlevede Syndfloden, og forudsætte en regelmæssig Forøgelse gennem visse Fordoblingsperioder. Ad denne Vej naaede Teologen og Matematikeren *Whiston* i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede til den Slutning, at Jorden da rummede 4000 Mill. Mennesker, medens *Süssmilch* noget senere holdt paa Tallet 1000 Mill.

Fastere Grund under Fødderne fik Beregningerne vel, efter at man fra Slutningen af det 18. Aarhundrede havde begyndt

MINDRE MEDDELELSER.

Hvor stor er Jordens Folkemængde?

Fra Arilds Tid har Bestemmelsen af vor Klodes Folketal været en Opgave, som Statistikere, Geografer, Statsmænd, Nationaløkonomer og mange andre har kastet sig over med stor Forkærlighed, uden at en tilfredsstillende Løsning endnu er naaet.

De Fremgangsmaader, der har været anvendt, omfatter hele Skalaen fra den rene Gætning til Nutidens eksakte Tællemetoder. Man kan trøstigt sige, at de Antydninger vedrørende Jordens Folkemængde, der er mere end 300 Aar gamle, er ganske værdiløse, og selv saa sent som i det 17. Aarhundrede, da man dog havde visse faste Støttepunkter at holde sig til, beroede Totalangivelserne i det væsentlige paa Manipulering af enkelte Data fra europæiske Lande, suppleret med en fantasifuld Udnyttelse af Rejsendes Skøn over fjerne Landes Udstrækning og Befolkningstæthed.

Det kan ikke undre, at de Resultater, man naaede til paa saa løst Grundlag, var stærkt afvigende indbyrdes. Naar *William Petty* saaledes i Tiden omkring 1780 angav hele Jordens Folketal til 320 Millioner, medens hans Samtidige *Riccioli* mente, at Tallet laa omkring 1000 Mill., er det klart, at denne „Statistik“ ikke kan gøre Krav paa synderlig Tiltro.

Andre Forskere mente at kunne regne sig til Resultatet, f. Eks. ved at gaa ud fra en Urbefolkning paa 8 Personer, som overlevede Syndfloden, og forudsætte en regelmæssig Forøgelse gennem visse Fordoblingsperioder. Ad denne Vej naaede Teologen og Matematikeren *Whiston* i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede til den Slutning, at Jorden da rummede 4000 Mill. Mennesker, medens *Süssmilch* noget senere holdt paa Tallet 1000 Mill.

Fastere Grund under Fødderne fik Beregningerne vel, efter at man fra Slutningen af det 18. Aarhundrede havde begyndt

at foretage egentlige Folketællinger, først i Kulturlandene men efterhaanden ogsaa i en stor Del af de europæiske og amerikanske Staters Kolonialomraader i andre Verdensdele. At holde Folketælling i uciviliserede og halvciviliserede Lande er imidlertid en saare vanskelig Sag, og i mange Tilfælde nødes man til at benytte mere eller mindre summariske Metoder, for at kunne bestemme Folketallet nogenlunde nøjagtigt.

Uagtet det saaledes er langt fra, at Alverden endnu er skrevet i Mandtal, finder man dog i statistiske og geografiske Haandbøger Folketals-Angivelser for alle Jordens Egne, og ofte en Totalsum, der indgyder Tillid ved sin Mangel paa Afrundethed. I det internationale statistiske Instituts sidste demografiske Arbejde¹⁾ findes saaledes følgende Sammendrag:

Europa	484 575 000
Amerika	248 772 000
Afrika	143 315 000
Asien	1101 692 000
Australien	9 925 000
I alt...	1988 279 000

Efter disse Tal, der er beregnede for Aaret 1930 paa Grundlag af de sidste foreliggende officielle Tællinger og „évaluations“, skulde Jordens hele Folkemængde altsaa nu rundt regnet udgøre 2 Milliarder.

Hvilken Lid kan man nu fæste til dette Tal?

Ved Bedømmelsen heraf er det af Betydning at skelne mellem de Folketals-Angivelser, der er Resultater af egentlige Tællinger, og dem der er fremgaaet af mindre eksakte Undersøelsesmetoder. Disse sidste vil vi sammenfatte under Betegnelsen „Vurderinger“.

I Aaret 1900 udarbejdede den afdøde engelske Statistiker, den geniale Organisator af de indiske Censuarbejder, *Athelstane Baines*, en Opgørelse, hvorefter kun 52 Procent af de 1550 Mill. Mennesker, hvortil man dengang anslog Jordens Folkemængde, levede paa Territorier, der var eller havde været inddraget under Folketællinger²⁾. Med Benyttelse af det righoldige Materiale i det internationale statistiske Instituts foran-

¹⁾ Aperçu de la démographie des divers pays du monde 1931. La Haye, 1932.

²⁾ *M. Jervoise Athelstane Baines*. On the Census of Unenumerated Populations. (Bulletin de l'Institut Int. de Statistique. Tome XIII, Ire livr., p. 297).

nævnte Værk har jeg foretaget en tilsvarende Opgørelse for det nuværende Tidspunkt.

I Europa er der kun ét Land, den lille Smugler-Republik Andorra højt oppe i Pyrenæerne, hvor der aldrig har været holdt Folketælling, men dens 5000 Indbyggere gør jo hverken fra eller til i nærværende Sammenhæng. Ogsaa Amerika er nu „talt“ næsten helt igennem; af denne Verdensdels halvtredje Hundrede Millioner Indbyggere tilhører kun smaa 4 Mill. Lande uden Folketælling. Afrika, som i Baines' Opgørelse figurerede som „det mørke Fastland“, næsten helt uden Folketælling, er nu naaet saa vidt, at kun en Sjettedel af Verdensdelens anslaaede Folkemængde ikke har været inddraget under Tælling, og det samme er Tilfældet med kun en Fyrretyvendedel af Australiens Befolkning.

Alt dette er jo meget tilfredsstillende, men vi har endnu Asien tilbage, og her ser det ikke saa godt ud. Af denne Verdensdels Befolkning, som efter officielle Kilder angives til 1100 Mill., lever kun 610 Mill. i Lande med Folketælling, og de Territorier, hvor Kendskabet til Folketallet alene beror paa Vurderinger, antages altsaa at have en samlet Befolkning paa ikke mindre end 490 Mill. Alt i alt naar vi til, at hvis Jordens Befolkning i Aaret 1930 udgjorde 1988 Mill., hviler 74 pCt. af dette Tal paa Resultater af egentlige Folketællinger.

I de fleste af Folketællingslandene ligger det sidste Tællingsaar ret nær ved det nuværende Tidspunkt (Tiden omkring Decenniumsskifterne 1930 og 1920), men der findes dog en Del Lande, hvor man har maattet foretage Beregning af det nuværende Folketal ud fra ret langt tilbageliggende Tællinger (Peru 1876, Bolivia 1900, Uruguai og Nigeria 1911, Argentina 1914, osv.). Den beregnede Folkemængde i Lande, hvis sidste Folketælling ligger længere tilbage end 1920, og for hvilke Beregningen af det nuværende Folketal derfor maa antages at være behæftet med en vis Usikkerhed, er ialt 61 Mill. og hvis man lægger disse til de 518 Mill. som er „vurderede“, reduceres den sikre Del af de 1988 Mill. hvortil Jordens Folkemængde i 1930 er anslaaet, til 71 pCt.

Det lader sig naturligvis ikke gøre i al Almindelighed at fastslaa Fejlgrænsen for de Folketals-Angivelser, der hidrører fra Vurderinger. De Erfaringer, der foreligger fra Lande, hvor man først har søgt at bestemme Folketallet ved summariske Metoder og senere har foretaget egentlige Tællinger, synes dog at tyde paa, at de summariske Fremgangsmaader oftest giver noget for høje Tal. Hvis man vilde udnytte denne Erfaring ved vil-

kaarligt at reducere samtlige Vurderinger med 5 Procent, vilde Totaltallet for hele Jordens Befolkning blive 1962 Mill. i Stedet for 1988 Mill.

Usikkerheden paa Tallet 1988 Mill. er imidlertid langt større, fordi den langt overvejende Del af den „vurderede“ Folkmængde falder paa et enkelt stort Landomraade, for hvilket de foreliggende Folketals-Angivelser er stærkt svingende og meget omdisputerede. Dette Landomraade er den kinesiske Republik.

Det er paa en Maade med Urette, naar man bruger Udtrykket „det himmelske Riges utalte Millioner“, for saa vidt som næppe noget andet Land i Verden saa tidligt som Kina har søgt at gennemføre omfattende Censuarbejder, kun at Tællingsenheden ikke var Individet men Familien eller Husstanden. Hovedvanskelighederne ved at bestemme Kinas Folketal i tidligere Tid beroede da ogsaa paa Mangel paa virkeligt Kendskab til Husstandenes gennemsnitlige Størrelse i det vældige Landomraades forskellige Dele. I 1910 og 1911 blev der imidlertid foretaget en dobbelt Census, idet man i det første Aar talte Husstandene, i det sidste Individerne. Men forinden dette sidste Arbejde var fuldført, indtraf den Revolution, som bragte Manchu Dynastiet til Fald, og ud af Forvirringen rededes kun en mindre Del af Tællingspapirerne. Paa Grundlag af den fuldstændige Tælling af Husstandene og den partielle Tælling af Personerne har man beregnet det Folketal for hele Riget, der nu med forskellige Variationer findes anført i de statistiske Haandbøger, nemlig ca. 450 Mill.

For saa vidt vilde Sagen være forholdsvis tilfredsstillende, hvis der ikke for nylig fra sagkyndig Side var blevet rejst alvorlig Kritik mod den Maade, hvorpaa man har fortolket Tallene fra den partielle Tælling af Individerne i 1911¹⁾. Det synes som om en uheldig Formulering af Tabellerne har foranlediget Dobbeltregning dels af Skolebørnene, dels af vaabenføre Mænd. Tages dette i Betragtning, skulde det forannævnte Tal af 450 Mill. formindskes med over 100 Mill.

Men heller ikke med et Tal af ca. 350 Mill. kan man slaa sig til Ro. Tællingslisterne fra 1911 viser nemlig et selv for et orientalsk Land saa usædvanligt Undertal af Kvinder, at Forholdet enten maa forklares ved den udbredte Skik at dræbe nyfødte Pige børn, eller ved at en stor Del af den kvindelige Befolkning er blevet forbigaaet ved Tællingen. Hvis man regner

¹⁾ *Walter F. Willcox. Increase in the Population of the Earth and of the Continents since 1650.*

med samme Talforhold mellem Kønnene som i Indien, maa der til de 350 Mill. lægges yderligere ca. 30 Mill. utalte Kvinder.

Efter Tællingen 1911 synes Kinas Folkemængde da at ligge et Sted mellem 350 og 450 Mill. Men det mangler ikke paa Vurderinger, der angiver langt højere Tal. Saaledes har det kinesiske Postvæsen i 1925 anslaaet Rigets Folketal til 486 Mill.¹⁾, og en unavngiven Forsker er endog for 1927 naaet op til Tallet 545 Mill.²⁾.

Det fremgaar af det foranstaaende, at naar vor Klodes Folke­mængde angives til ca. 2000 Millioner, maa det ikke opfattes som et blot nogenlunde nøjagtigt Tal. Det er muligt, at det er 150 Mill. for højt eller 50 Mill. for lavt, og væsentlig videre naar man ikke før det lykkes at gennemføre en virkelig paa­lidelig Folketælling i Kina. I Sammenligning hermed betyder det kun lidet, at Abessinien, Sudan, Afganistan, Arabien, Per­sien og en Række mindre Stater og Territorier endnu hører til de Omraader, hvis Folketal er bestemt ved Vurdering.

Adolph Jensen.

¹⁾ The Statesman's Yearbook 1931.

²⁾ Walter F. Willcox. The Population of China in 1910. (Le Caire 1928).